

(prenosimo)

IGOR RUDAN:

Kako u Hrvatskoj popularizirati znanstvene prodore 21. stoljeća?

U srpnju prošle godine počeo sam ulagati određeno vrijeme u popularizaciju znanstvenih prodora 21. stoljeća u hrvatskim medijima. Međutim, nisam znao kako to efikasno učiniti imajući u vidu raznolikost raspoloživih medija koji danas omogućuju popularizaciju znanosti. Odlučio sam pokušati s više različitih pristupa, a nakon otprilike godine dana procijeniti koji je od njih dao najbolje rezultate.

Prvi pristup bio je pridruživanje Facebooku i gotovo svakodnevno pisanje o crticama iz svijeta znanosti. Prednost je popularizacije znanosti putem socijalnih mreža u stvaranju stalnog kruga čitatelja zainteresiranih za te teme. Mana je, međutim, što u Hrvatskoj taj krug obuhvaća tek nekoliko tisuća ljudi, ostavljajući 99,9 % stanovništva Hrvatske izvan dosega takvih aktivnosti. Pritom doseže čitatelje koji najčešće već imaju dobro obrazovanje, pa je time utjecaj na razinu znanja cjelokupnog društva o znanstvenim temama 21. stoljeća gotovo zanemariv. Drugi, usporedni pristup bio je pisanje tjedne kolumne za Večernji list. Kolumna "21. stoljeće" u tiskanom i internetskom izdanju mogla je doseći i do 40 000 ljudi. Iako to zvuči kao velik broj, ipak se radi tek o 1 % stanovništva Hrvatske, uz 99 % izvan dosega.

Treći pristup bio je snimanje popularno-znanstvene serije "Preživljavanje: Priča o globalnom zdravlju". Tu seriju u nastavcima upravo prikazuje i Hrvatska radiotelevizija srijedom navečer tijekom nekoliko tjedana. Procjenjuje se kako tu seriju prati i do 100 000 gledatelja, što je oko 3 % ukupnog stanovništva Hrvatske, ali to i dalje ostavlja 97 % stanovništva izvan dosega. Četvrti pristup bio je objavljivanje popularno-znanstvenih knjiga. Krajem prošle godine objavio sam knjigu "Točna boja neba", čija tema su bile velike razlike u znanosti 21. stoljeća u odnosu na prethodno stoljeće. Knjiga je također nastojala pomoći mladim ljudima u planiranju karijere u novim uvjetima velike konkurentnosti. Ovih se dana spremam predstaviti i drugu popularno-znanstvenu knjigu "Zao zrak".

Ona bi trebala prikazati napredak u medicini 21. stoljeća te objasniti pozadinu više od stotinu Nobelovih nagrada u tom području na jednostavan način. Obje su knjige izdane na prilično ograničenom hrvatskom tržištu, te se može očekivati kako će putem knji-

Foto: Goran Jakus/PIXSELL

žara i knjižnica doprijeti tek do nekoliko tisuća najzainteresiranijih čitatelja. Time će i njihov potencijalni utjecaj na čitavo društvo biti vrlo ograničen. Taj realan osvrt na četiri opisana pristupa ukazuje na to koliko je, zapravo, teško doseći značajniji broj stanovnika Hrvatske popularno-znanstvenim sadržajima – čak i kada u tome postoji značajna podrška vodećih tiskanih medija, državne televizije i vodećih nakladnika.

Razumijevanje znanstvenog napretka ostvarenog u 21. stoljeću posebno je teško prenijeti ljudima srednje i starije dobi. Stoga mi je tijekom tih nastojanja postajala sve jasnija važnost školske lektire u osnovnom i srednjem obrazovanju. Njezino glavno obilježje je najširi mogući obuhvat stanovništva, jer lektinom se doseže čitava generacija. Ona pruža i jednakost prilike, jer sva djeca osnovnih i srednjih škola dobivaju priliku iskoristiti znanja stečena kroz lektiru u daljnjem životu. S obzirom na inspirirajući učinak najboljih popularno-znanstvenih knjiga današnjice, založio bih se za uvođenje što je moguće većeg broja tih knjiga, kao i drugih oblika kvalitetnih popularno-znanstvenih sadržaja, u hrvatske osnovne i srednje škole na svim razinama. Vjerujem kako bi takva mini-reforma školske lektire mogla imati vrlo velik i pozitivan učinak na konkurentnost naše djece u 21. stoljeću, uz relativno mala dodatna ulaganja u sam obrazovni sustav.

Učinkovitost takve ciljane intervencije znatno bi nadmašila doseg većine ostalih pokušaja da se znanstveni prodori široko populariziraju u Hrvatskoj. Nakon točno godine dana tjednog pisanja, oprostiću se privremeno od kolumne "21. stoljeće" kako bih iskušao i druge oblike popularizacije znanosti, poput znanstvenih eseja. Prednost eseja je što dovoljno zainteresiranim čitateljima omogućuju znatno dublje razumijevanje pojedinih tema. Dva takva eseja, o predviđenom napretku znanosti i medicine u idućih pola stoljeća, bit će objavljena kao dio tekućeg multimedijjskog projekta "2068. – pogled u budućnost Hrvatske i svijeta". Nakon njih, nadam se nastaviti pisati detaljnije i o nizu drugih zanimljivih tema u 21. stoljeću.

Izvor: www.vecernji.hr